

Жебка В. В., Капелюшна Т. В.

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФАКТОРІВ РОЗВИТКУ ПОСЛУГИ ФІКСОВАНОЇ ТЕЛЕФОНІЇ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано український ринок фіксованої телефонії, що демонструє скорочення користувачів та зменшення доходів. Виявлено, що послуга ще не досягла свого насичення, про що свідчать дані щільності телефонного зв'язку, крім того простежується нерівномірність їх територіального надання. Відзначено вагомість сфери телекомунікацій та підприємств зв'язку для національної економіки, потребу їх стабільного функціонування в межах розвитку будь-якої країни та забезпечення населення загальнодоступними послугами відповідної якості, а також можливості їх отримання незалежно від місцевого розташування для підвищення якості життя населення в найближчі роки. Це, у свою чергу, обумовлює актуальність дослідження даної проблематики в умовах стагнующого ринку фіксованої телефонії як в Україні, так і у світі. Проведено аналіз сучасного стану ринку та визначено основні фактори, що чинять вплив на послугу фіксованого зв'язку, встановлено тісноту зв'язків між факторами впливу та доходами від послуги, що дозволить у подальших дослідженнях розробити стабілізаційні заходи, націлені на сталий розвиток послуги фіксованої телефонії.

Ключові слова: фіксована телефонія, сталий розвиток, фактори розвитку

Рис.: 3. *Табл.:* 3. *Бібл.:* 12.

Жебка Валентин Володимирович – кандидат економічних наук, професор, директор, Інститут гуманітарних технологій, Державний університет телекомунікацій (дул. Соломенська, 7, Київ, 03110, Україна)

Email: novychenko@ukr.net

Капелюшна Тетяна Вікторівна – аспірант, кафедра економіки, Державний університет телекомунікацій (дул. Соломенська, 7, Київ, 03110, Україна)

Email: 270707@mail.ru

УДК 338.47

Жебка В. В., Капелюшная Т. В.

АНАЛИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ФАКТОРОВ РАЗВИТИЯ УСЛУГИ ФИКСИРОВАННОЙ ТЕЛЕФОНИИ В УКРАИНЕ

В статье проанализирован украинский рынок фиксированной телефонии, демонстрирующий сокращение пользователей и уменьшение доходов. Обнаружено, что услуга еще не достигла своего насыщения, о чем свидетельствуют данные плотности телефонной связи, кроме того прослеживается неравномерность их территориального предоставления. Отмечена значимость сферы телекоммуникаций и предприятий связи для национальной экономики, потребность их стабильного функционирования в рамках развития любой страны и обеспечения населения общедоступными услугами соответствующего качества, а также возможности их получения независимо от географического расположения для повышения качества жизни населения в ближайшие годы. Это, в свою очередь, обуславливает актуальность исследования данной проблематики в условиях стагнирующего рынка фиксированной телефонии как в Украине, так и в мире. Проведен анализ современного состояния рынка и определены основные факторы, оказывающие влияние на услугу фиксированной связи, установлена теснота связей между факторами влияния и доходами от услуги, что позволит в дальнейших исследованиях разработать стабилизационные меры, направленные на устойчивое развитие услуги фиксированной телефонии.

Ключевые слова: фиксированная телефония, устойчивое развитие, факторы развития

Рис.: 3. *Табл.:* 3. *Библ.:* 12.

Жебка Валентин Владимирович – кандидат экономических наук, профессор, директор, Институт гуманитарных технологий, Государственный университет телекоммуникаций (ул. Соломенская, 7, Киев, 03110, Украина)

Email: novychenko@ukr.net

Капелюшная Татьяна Викторовна – аспирант, кафедра экономики, Государственный университет телекоммуникаций (ул. Соломенская, 7, Киев, 03110, Украина)

Email: 270707@mail.ru

UDC 338.47

Zhebka V. V., Kapelyushna T. V.

ANALYSIS OF ACTIVITY AND FACTORS OF DEVELOPMENT OF FIXED TELEPHONY IN UKRAINE

The article analyses the Ukrainian market of fixed telephony, which demonstrates reduction of users and income. It reveals that the service has not yet achieved its saturation, which the data of density of telephony testifies to, moreover, there is an irregularity of their territorial provision. The article marks out importance of the telecommunication sphere and communication enterprises for the national economy, need of their stable functioning within the framework of development of any country and provision of the population with accessible services of the relevant quality and also a possibility of getting them independently of geographical location for increase of quality of life of the population in the nearest future. This, in its turn, justifies urgency of study of this problem under conditions of the stagnating market of fixed telephony both in Ukraine and in the world. The article conducts analysis of the modern state of the market and identifies main factors that influence the fixed telephony service, establishes close links between factors of influence and income from the service, which would allow future development of stabilisation measures directed at sustainable development of the fixed telephony.

Key words: fixed telephony, sustainable development, factors of development

Рис.: 3. *Табл.:* 3. *Библ.:* 12.

Zhebka Valentyn V. – Candidate of Sciences (Economics), Professor, Director, Institute of Humanitarian Technologies, State University of Telecommunications (dul. Solomenska, 7, Kyiv, 03110, Ukraine)

Email: novychenko@ukr.net

Kapelyushna Tetyana V. – Postgraduate Student, Department of Economics, State University of Telecommunications (dul. Solomenska, 7, Kyiv, 03110, Ukraine)

Email: 270707@mail.ru

Постановка проблеми. Впродовж останніх років відбувається скорочення користування послугою фіксованого зв'язку не тільки в Україні, але й у світі. Така ситуація є нормальною в умовах нестабільності кон'юнктури ринку та швидкоплинності вподобань користувачів в силу динамічності розвитку новітніх технологій та послуг, що постачаються та впроваджуються під ці технології. Втрачають актуальність такі послуги, як фіксований телефонний зв'язок, телеграфний зв'язок, дротове мовлення. Особливо гостро питання стоїть для підприємств, у яких вагому частку в доходах займають саме такі послуги, зокрема, це стосується й Укртелекому, де фіксована телефонія станом на кінець 2012 року забезпечує близько 75,04% доходів компанії. Вирішення проблеми утримання доходів на запланованому рівні компанія вбачає в підвищенні тарифів на фіксовану телефонію, за рахунок чого вони компенсують втрати, але тим самим провокують відтік абонентів. Саме тому подальший розвиток даної послуги має розглядатися в іншому напрямку, який дозволить втримати наявних користувачів та забезпечувати дохід у заданому обсязі. Мається на увазі забезпечення майбутніх доходів за рахунок вивчення основних факторів впливу й їх коригування та усунення задля подальшого розвитку та отримання доходів на необхідному для нормального функціонування рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Невірішена раніше частина загальної проблеми. Швидкими темпами розвивається галузь зв'язку та посилюється вплив сфери телекомунікацій на економіку України. Так, на кінець 2012 року понад 240 тис. осіб здійснювали діяльність у сфері зв'язку та інформатизації, що становить 2% зайнятого населення нашої країни і формує 4,6% ВВП [6]. Доходи від надання послуг сфери зв'язку та інформатизації в загальному доході сфери послуг України склали 23%, близько 62 млрд грн, що доводить вагомість сфери телекомунікацій та підприємств зв'язку для національної економіки та потребує сталого функціонування в межах розвитку країни. У свою чергу, важливість галузі зв'язку спричиняє необхідність постійного аналізу діяльності підприємств телекомунікаційної сфери. Проблемам розвитку галузі зв'язку присвячені роботи таких вчених, як В. М. Пригода, О. А. Князева, Н. О. Князева, В. М. Орлов, Д. І. Олійник, Л. Н. Беркман. Але слід зауважити, що більш детального розгляду потребує аналіз діяльності та вияв факторів, що дестабілізують роботу підприємств, які надають послуги фіксованого телефонного зв'язку, оскільки сьогодні ринок фіксованої телефонії переживає період стагнації. Вирішенню даного питання приділено мало уваги, оскільки ще декілька років тому послуга була актуальною та користувалася попитом, а в теперішній час більш популярними є послуги, якими можна користуватися під час пересування. Крім того, дослідження даної проблематики є цікавим через те, що не тільки в Україні, але й інших країнах світу відбувається скорочення абонентів фіксованої телефонії, що спричиняє зменшення доходів.

Постановка завдання (мета статті). Проаналізувати ринок фіксованої телефонії, визначити основні фактори,

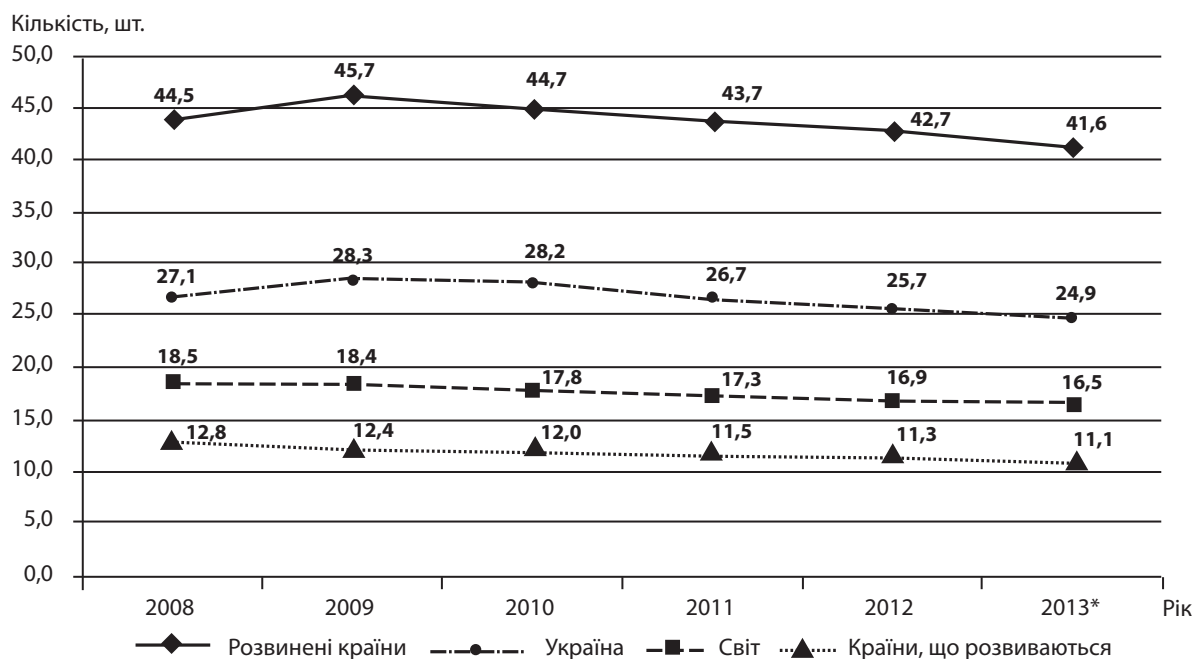
що чинять вплив на розвиток послуги, встановити тісноту їх зв'язку з доходами, що отримані від надання даної телекомунікаційної послуги.

Викладення основного матеріалу. В умовах невідзначеності та циклічності економіки розвиток будь-якого економічного суб'єкта вбачається передусім у визначенні факторів, що чинять вплив на його роботу та своєчасність дій стосовно них. У випадку відсутності реакції на зміни, що відбуваються, особливо, якщо вони є небажаними, погіршуються результати діяльності підприємства, що призводить до дестабілізації його роботи, а іноді й до банкрутства. Період стагнації сьогодні переживає фіксований телефонний зв'язок, повільними темпами відбувається зростання користувачів послугою, невпинно скорочується кількість хвилин розмови через більш вигідні тарифи мобільних операторів [4]. Зменшення бажаних користуватися фіксованою телефонією спричиняється й зміною вподобань споживачів, які прагнуть отримувати від послуги можливість переміщуватися з одного місця в інше, зберігаючи при цьому доступ до послуг незалежно від їхньої доступності чи недоступності в місцевому середовищі, тобто прагнуть безперервності користування в просторі й часі. Сьогодні дана характеристика має назву номадизм. Така ситуація характерна не лише для України, але й для інших країн світу. Підтвердженням цьому є дані Міжнародного союзу електрозв'язку, аналіз яких за кількістю користувачів та щільністю мережі фіксованої телефонії у світі та нашій країні свідчить про тенденцію скорочення осіб, що користуються послугою фіксованої телефонії, рис. 1.

Загальна телефонна щільність є кількісною характеристикою доступності телекомунікаційних послуг країни, сьогодні в Україні вона становить лише 23 – 25%, тоді як насправді це має бути 45 – 50%, саме такі умови висуває Міжнародний союз електрозв'язку, маючи на меті перехід від Концепції загального доступу до Концепції загального обслуговування. Втішає той факт, що у нашій країні даний показник дещо вищий ніж світовий та ніж у країнах, що розвиваються.

Закон України «Про телекомунікації» передбачає: «Основною метою розвитку та надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг є надання громадянам України за регульованими державою тарифами можливості задовольнити власні потреби в телекомунікаційних послугах» [2]. Отже, забезпечення заданої щільності мережі фіксованого зв'язку дозволить задовольнити вимоги, які висуває МСЕ задля формування конкурентоспроможного телекомунікаційного ринку в Україні. Саме тому ПАТ «Укртелеком» має поставити собі на меті виведення фіксованої телефонії на заданий рівень щільності засобів зв'язку, забезпеченості території засобами зв'язку та збільшення загальної кількості засобів зв'язку, що дозволить уповільнити відтік абонентів та збільшити доходи компанії від надання послуги, а отже й загальний дохід від телекомунікаційних послуг.

Показники роботи ПАТ «Укртелеком» за 2007 – 2012 роки наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Показники роботи ПАТ «Укртелеком»*

Роки	Доходи телекомунікаційних послуг, млн грн	Доходи від послуг фіксованого телефонного зв'язку, млн грн	Кількість користувачів послугою фіксованої телефонії, млн осіб
2007	8009	7420	10,3
2008	7825	6904	10,4
2009	8062	6600	10,3
2010	7936	6102	10,1
2011	7962	5864	9,7
2012	7713	5788	9,3

* складено автором на основі [11; 12]

На сьогодні результати діяльності ПАТ «Укртелеком» вказують на стале зменшення доходів, у 2012 році відбулося їх скорочення до 7713 млн грн, що на 3,12 % менше, ніж у попередньому. Відбувся й відтік абонентів послуги, який стався через розміри тарифів, а також постійне їх підвищення на послугу фіксованої телефонії, оскільки на фоні так званих «нульових тарифів» мобільних операторів вони здаються більш дорогими [9 – 12].

Така ситуація є надзвичайно несприятливою для ПАТ «Укртелеком», як зазначалося раніше, основна частина доходів компанії отримана за рахунок фіксованого зв'язку, тобто втрата актуальності послуги призводить до скорочення загальних доходів компанії, що підтверджує виявлену залежність між загальними доходами компанії та кількістю користувачів послугою фіксованої телефонії. Розрахунок лінійного коефіцієнта парної кореляції вказує на суттєвий

зв'язок (коефіцієнт кореляції становить 0,61) між кількістю користувачів та доходами компанії «Укртелеком». Отже, для розвитку товариства та зростання доходів необхідно розробити стабілізаційні заходи щодо виходу компанії з стагнуючого стану.

Ми вважаємо, що замість збільшення абонентської плати потрібно шукати інші шляхи для виходу з положення, одним з яких є зміна внутрішніх параметрів роботи, які приведуть до переходу його до рівноважного стану, який відповідатиме даному параметру. Дана тенденція повинна зберігатися і приводити до збереження стабільності і забезпечувати економічний розвиток в умовах, що швидко змінюються. Такого результату можна досягти за рахунок гнучкої політики підприємства та організаційних змін [3; 5; 7]. Тобто необхідно зберігати рівновагу основних параметрів шляхом виявлення тенденцій до сталого роз-

витку. Оскільки на зміни, викликані зовнішніми факторами, впливати важко, необхідно виявити внутрішні важелі впливу, якими є якість управління та швидкодія. У тому випадку, якщо не буде прийнято рішення щодо усунення негативних факторів впливу з боку господарюючого суб'єкта, то виникне стан хаотичної зміни функціонування підприємства

і відбудеться почергова зміна його на місцевому, локальному і, в кінцевому підсумку, на глобальному рівні. Можливі лише два варіанти існування підприємства, котрі зображено на рис. 2, одним із них є подальше його функціонування, а іншим – поява кризової ситуації, яка дестабілізує роботу підприємства і може спричинити його ліквідацію.

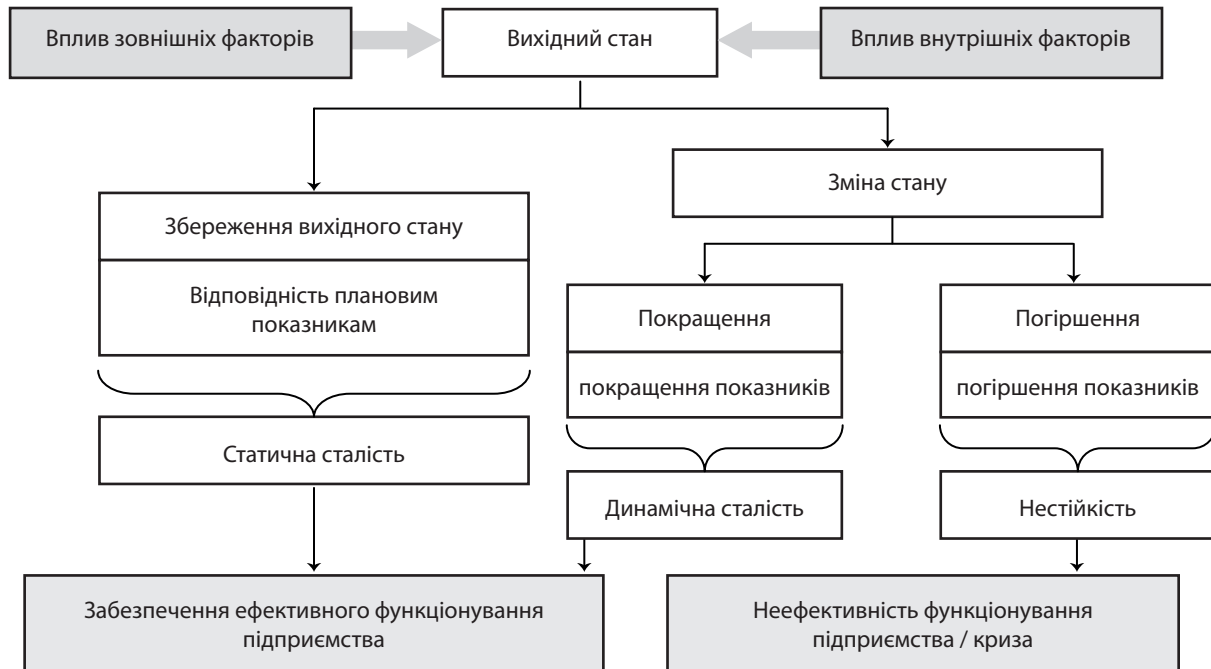

Рис. 2. Схема розвитку підприємства під дією факторів

Тобто робота підприємства має супроводжуватися діагностикою факторів впливу на його господарську діяльність. З урахуванням можливості негативного впливу чинників на функціонування підприємства, слід проводити їх постійний аналіз, щоб уникнути небажаних результатів [1; 8]. Тому перейдемо до визначення основних важелів впливу на показники діяльності компанії «Укртелеком», що провокують дестабілізацію його функціонування.

Важливим фактором впливу є ціна послуги, що формує попит та пропозицію на послугу (пропозиція має пряму залежність від ціни, а попит обернений), тобто кількість споживачів залежить саме від її величини, чим вищі тарифи на послугу, тим менша кількість населення користуватиметься нею.

Наступним важливим чинником є конкурентне середовище, чим більше учасників на ринку, тим нижча ціна, що спонукає виробників скорочувати виробництво даного товару або скорочення надання послуг та надання нових чи пошуку інших ринків збуту.

Тому наступним чинником є ціни на обладнання та програмне забезпечення, які є вагомими в умовах обмеженості доходів споживачів, оскільки без купівлі пристроїв неможливе й користування новітніми послугами, що спричиняє утримання значної частини користувачів послугами фіксованого телефонного зв'язку, тобто звідси впливає й наступний фактор – доходи споживачів.

Також суттєвим є вплив вподобань і очікувань споживачів, особливо у умовах невизначеності, оскільки населення скорочує витрати на товари та послуги підтвердженням цьому є скорочення кількості абонентів фіксованої телефонії.

Вагомим чинником є і інвестиційна привабливість, яка залежить саме від динаміки розвитку галузі, чим динамічніше вона розвивається, тим більший обсяг інвестицій у дану сферу.

Наступним важелем впливу є рівень проникнення та щільність по регіонах, який розраховується як кількість власників телефонних апаратів на 100 осіб за даними Держстату України до кількості власників телефонних апаратів та чисельності населення у регіоні. Показник дає нам змогу зробити висновок про можливість та необхідність подальшого розвитку фіксованого телефонного зв'язку, оскільки щільність фіксованої телефонії країни у 2012 році склала 24,9 на 100 мешканців, а в 2011 році – 25,7 на 100 мешканців. Тобто, доступ до універсальних телекомунікаційних послуг в Україні є неповноцінним та нерівномірним, особливо в сільській, гірській місцевості та депресивних регіонах. За даними НКРЗІ, найвищий рівень забезпеченості стаціонарними телефонами в м. Києві – 55,1, в Одеській області – 59,9, Запорізькій – 30,1, Дніпропетровській – 29,2, а найнижчий значення показника у Закарпатській області – 14,8.

Чисельність економічно активного населення є наступним фактором росту ринку послуг фіксованої телефонії, а також заробітна плата працівників галузі, але обов'язково треба включити у дослідження факторів індекси споживчих цін та індекс заробітної плати. Також слід врахувати рівень цифровізації мережі, оскільки для фіксованого телефонного зв'язку деякі компанії надають перевагу використанню цифрових оптоволоконних ліній, що забезпечує високу якість їх роботи та надання широкого спектру додаткових можливостей використання.

Отже, якщо підсумувати, до факторів впливу на кількість користувачів та обсяг використаних хвилин фіксованої телефонії відносять наступні: рівень цифрової мережі, кількість користувачів послугами фіксованого зв'язку, інвестиції у фіксовану телефонію, щільність мережі фіксованого зв'язку, кількість економічно активного населення, доходи споживачів, середній дохід від одного абонента, тарифи на послугу, індекс заробітної плати, середньомісячна заробітна плата працівників галузі, індекс споживчих цін, перелічені фактори представлено на рис. 3.

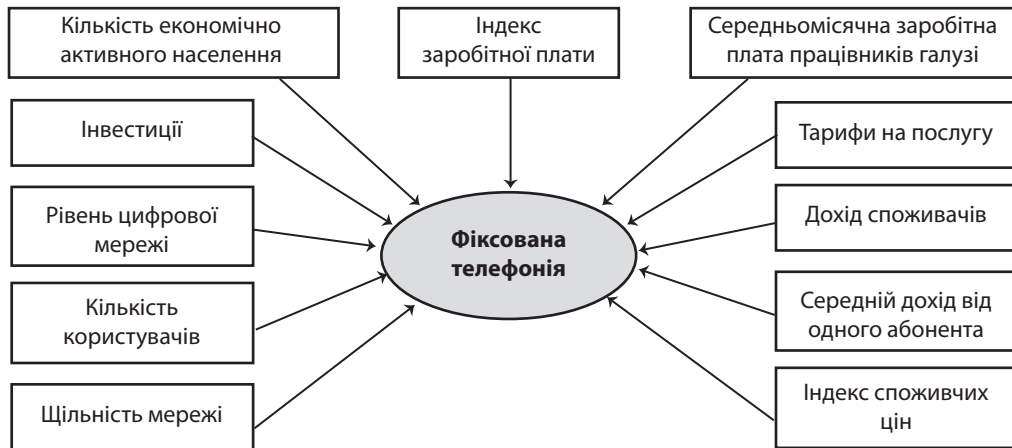

Рис. 3. Фактори впливу на фіксований телефонний зв'язок

Наступним етапом у дослідженні чинників є вияв зв'язків та оцінка їх впливу на діяльність та показники роботи «Укртелекому», що дозволить встановити тісноту зв'язку та зробити висновки, на основі котрих будуть прийматися відповідні рішення щодо подальшого розвитку послуги фіксованого телефонного зв'язку компанії. Для виявлення існуючих зв'язків між показниками та тісноти цього зв'язку проведемо розрахунок коефіцієнтів кореляції, використовуючи показники роботи підприємства, що наведені в табл. 2.

Здійснивши розрахунки коефіцієнтів кореляції, які представлено у табл. 3, отримані результати вказують на суттєвий зв'язок між доходами та індексом споживчих цін, коефіцієнт дорівнює 0,681. Існує зв'язок між рівнем цифрової мережі, середньомісячною заробітною платою, доходом споживачів. Зауважимо, що надзвичайно тісний зв'язок між рівнем доходів та вартістю послуги фіксованої телефонії (коефіцієнт становить -0,98), але він вказує на обернений зв'язок, це знову ж таки підтверджує, що підвищення тарифів провокує відтік абонентів та значне зменшення доходів компанії. Значним є зв'язок між середньомісячною заробітною платою працівників галузі та рівнем доходів, а також між доходами споживачів та доходами від послуги, коефіцієнти становлять -0,937 та -0,958 відповідно, тобто залежність є оберненою. Чим вища заробітна плата працівників галузі, зростають витрати і це негативно відображується на рості доходів. З збільшенням доходів споживачів відбувається витіснення послуги фіксованої телефонії, послугами, що користуються попитом, тобто діє ефект доходу. Тісний зв'язок між доходами від послуг фіксованої телефонії зв'язку та кількістю її користувачів, коефіцієнт становить 0,801. Значним виявився зв'язок між доходами від фіксованої телефонії та інвестиціями, коефіцієнт становить 0,880. Наступний показник характеризує зв'язок між доходами та рівнем економічно активного населення, який виявився надзвичайно тісним і дорівнює 0,898.

На основі отриманих даних можемо зробити висновок, що політика підтримки доходів за рахунок зростання вартості послуги є неприйнятною. Компанія має використовувати інші шляхи утримання доходів від фіксованого телефонного зв'язку на заданому рівні та припинення скорочення абонентської бази. В протилежному випадку продовжуватиметься скорочення кількості хвилин розмов користувачів стаціонарних телефонів, зменшення доходів від міжнародного зв'язку через більш дешеві тарифи мобільних операторів, скорочення доходів від дзвінків на мобільні оператори, оскільки всередині мережі користувачам мобільних операторів надається можливість безкоштовного спілкування.

Проведене нами дослідження дозволяє зробити наступні **висновки**:

Фіксована телефонія переживає період стагнації і така тенденція спостерігається не тільки в Україні, а й у світі. Кількість користувачів послугою фіксованого зв'язку не-

Динаміка показників функціонування ПАТ «Укртелеком»*

Показники	Роки					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Доходи від телекомунікаційних послуг, млн грн	8009	7825	8062	7936	7962	7713
Доходи від послуг фіксованого зв'язку, млн грн	7420	6904	6600	6102	5888	5788
Рівень цифрової мережі, %	47	48	49	49	49	50
Кількість користувачів послугами фіксованого зв'язку, млн осіб	10,3	10,4	10,3	10,1	9,7	9,25
Інвестиції у фіксовану телефонію, млн грн	625	234	26	19	18	12
Кількість економічно активного населення, млн осіб	22,322	22,397	22,15	22,051	22,056	22,011
Середньомісячний наявний дохід у розрахунку на одну особу, грн.	1351	1806	1906	2239	2633	3026
Абонплата, грн	10,95	13,13	19,73	24,67	26,74	27,26
Індекс споживчих цін (до попереднього періоду)	112,8	125,2	115,9	109,4	108	100,6
Середньомісячна заробітна плата працівників пошти та зв'язку	1485	1950	2390	2240	2709	2924
Показник щільності мережі фіксованого зв'язку	26,31	27,1	28,3	28,2	26,7	25,7

*складено та розраховано автором на основі даних [4; 8; 11; 12].

Таблиця 3
Результати розрахунків коефіцієнтів кореляції

Фактор	Коефіцієнт кореляції
рівень цифрової мережі	-0,925217113
кількість користувачів послугою	0,801918538
інвестиції у фіксований зв'язок	0,880595813
щільність мережі	0,055053225
кількість економічно активного населення	0,898230428
дохід споживачів (збереження)	-0,957970204
вартість послуги	-0,98380388
індекс з/пл	-0,516435794
середньомісячна з/пл працівників галузі	-0,93657404
індекс споживчих цін	0,68189663

впинно зменшується, скорочується кількість хвилин розмови, відбувається відтік абонентів, оскільки вони віддають перевагу більш дешевим тарифам мобільних операторів на фоні постійного зростання абонентської плати ПАТ «Укртелеком» та більш високої вартості дзвінків зі стаціонарних телефонів на інші оператори зв'язку. Також послуга втрачає свою актуальність через зміну вподобань та вимог

до послуг зв'язку, однією із найважливіших характеристик послуги є номадизм, що дозволяє користуватися нею переміщуючись в просторі та часі і отримувати її безперервно. Відбувається щорічне зниження показника середнього доходу на одну особу, що зумовлено структурою абонентської бази оператора. Переважно компанія орієнтується на фізичних осіб, у той час як найбільші доходи приносять корпоративні клієнти.

Основними факторами впливу на фіксовану телефонію є: інвестиції, кількість користувачів послуги, чисельність економічно активного населення, середньомісячна заробітна плата працівників галузі, вартість послуги, дохід споживачів.

Отже, визначивши основні фактори впливу на фіксовану телефонію, наступні дослідження будуть націлені на підвищення економічної ефективності показників роботи компанії за допомогою розробки стабілізаційних заходів націлених на сталий розвиток послуги фіксованої телефонії, яка займає найбільшу питому вагу у структурі доходів ПАТ «Укртелеком», а отже й забезпечить зростання загальних доходів від телекомунікаційних послуг товариства. Особлива важливість сталого розвитку підприємства вбачається у забезпеченні населення загальнодоступними послугами відповідної якості за регульованими та доступними цінами, а також у можливості їх отримання незалежно від місцевого розташування для підвищення якості життя населення в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дімітрова Н. С., Жаданова Ю. О., Спільна Н. П. Шляхи підвищення прибутковості філії ПАТ «Укртелеком» // Міжнар. наук.-практ. конф., 5–6 квітня 2012 р. [Економіка та управління в умовах побудови інформаційного суспільства]: тези доповідей – Одеса: ОНАЗ ім. О. С. Попова. – 2012. – 144 с.
2. Закон України «Про телекомунікації» // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – №12.
3. Ібрагімов Е. Е. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку телекомунікаційної галузі в Україні: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.03 / Е. Е. Ібрагімов; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. – К., 2008. – 21 с. – укр.
4. Князева Е. А. Современные проблемы развития телекоммуникационной сферы / Е. А. Князева // Сучасні тенденції економічної теорії і практики: світовий досвід та вітчизняні реалії: [Зб. наукових праць]. – Херсон: Видавництво ХДУ. – 2011. – С. 49–51.
5. Гелей Л. О. Економічна ефективність як наслідок функціонування господарських систем [Текст] / Л. О. Гелей // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. пр. – 2008. – Вип. 10. – С. 180–182.
6. Гребенников В. О. Аналіз розвитку телекомунікацій незалежної України / В. О. Гребенников // Зв'язок. – 2010. – № 2.
7. Капелюшна Т. В. Потенціал інформаційно-комунікаційних технологій в реалізації інтересів сталого розвитку / Т. В. Капелюшна // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2012. – № 1(5). – С. 48–53.
8. Головень О. В. Економіко-математичний інструментарій оцінки впливу факторів зовнішнього середовища на діяльність підприємства / О. В. Головень // Вісник СумДУ. Серія Економіка. – 2011. – №1. – С. 59–65.
9. Олійник Д. І. Методичні підходи щодо аналізу ринку телекомунікаційних послуг в Україні / Д. І. Олійник // Науковий вісник НЛТУ України. – 2007. – Вип. 17.3. – С. 328–335.
10. Стан і розвиток зв'язку в Україні за 2007–2012 роки / Статистичний бюлетень [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
11. Річний звіт ПАТ «Укртелеком» за 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrtelecom.ua/media/library/richniy_zvit_2011.pdf
12. Річна фінансова звітність ПАТ «Укртелеком» за 2007 – 2010 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.smida.gov.ua/db/emitent/report/year/show/101376

REFERENCES

- Dimitrova, N. S., Zhadanova, Yu. O., and Spilna, N. P. "Shliakhy pidvyshchennia prybutkovosti filii PAT «Ukrtelekom»" [Ways to improve the profitability of the branch JSC "Ukrtelecom"]. *Ekonomika ta upravlinnia v umovakh pobudovy informatsiinoho suspilstva*. Odesa: ONAZ, 2012.
- Helei, L. O. "Ekonomichna efektyvnist iak naslidok funktsionuvannia hospodarskykh system" [Economic efficiency as a result of the functioning of economic systems]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 10 (2008): 180-182.
- Hrebennikov, V. O. "Analiz rozvytku telekomunikatsii nezaleznoi Ukrainy" [Analysis of the telecommunications independent Ukraine]. *Zv'iazok*, no. 2 (2010).
- Holoven, O. V. "Ekonomiko-matematychni instrumentarii otsinky vplyvu faktoriv zovnishnyoho seredovyscha na diialnist pidpriemstva" [Economic – mathematical tools assess the impact of environmental factors on the company]. *Visnyk SumDU. Ekonomika*, no. 1 (2011): 59-65.
- Ibrahymov, E. E. "Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm zabezpechennia rozvytku telekomunikatsiinoi haluzi v Ukraini" [Organizational-economic mechanism to ensure the development of the telecom sector in Ukraine]. *avtoref. dys. kand. ekon. nauk: 08.00. 03*, 2008.
- Kapeliushna, T. V. "Potensial informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii v realizatsii interesiv staloho rozvytku" [The potential of information and communication technologies in the implementation of sustainable development]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, no. 1 (5) (2012): 48-53.
- Kniazeva, E. A. "Sovremennye problemy razvytyia telekommunikatsionnoi sfery" [Modern problems of development of the telecommunications sector]. In *Suchasni tendentsii ekonomichnoi teorii i praktyky: svitovyi dosvid ta vitchyzniani realii* Kherson: Vydavnytstvo KhDU, 2011. [Legal Act of Ukraine] (2004).
- Oliinyk, D. I. "Metodychni pidkhody shchodo analizu rynku telekomunikatsiinykh posluh v Ukraini" [Methodological approaches to the analysis of the telecommunication services market in Ukraine]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 17. 3 (2007): 328-335.
- "Richnyi zvit PAT «Ukrtelekom» za 2011 r." [Annual Report of JSC "Ukrtelecom" in 2011]. http://www.ukrtelecom.ua/media/library/richniy_zvit_2011.pdf.
- "Richna finansova zvitnist PAT «Ukrtelekom» za 2007 – 2010 rr." [Annual financial statements of JSC "Ukrtelecom" for 2007 – 2010]. www.smida.gov.ua/db/emitent/report/year/show/101376
- "Stan i rozvytok zv'iazku v Ukraini za 2007 – 2012 roky" [Status and development of communication in Ukraine for 2007-2012]. <http://www.ukrstat.gov.ua>.